

Стан розвитку судово-експертної діяльності

Валерія Бондаренко-Берегович

старша судова експертка, Житомирський НДЕКЦ МВС України, м. Житомир, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5314-6439>

Нині в умовах світових глобалізаційних процесів наука та освіта стали чи не основними чинниками розвитку всіх сфер життя суспільства, підвищення його економічного добробуту, забезпечення соціальної стабільності людської спільноти.

Ключові слова: *судова експертиза; правосуддя; воєнний стан.*

The State of Forensic Expert Activity Development

Valeriia Bondarenko-Berehovych

Nowadays, in conditions of global processes, science and education have become the main factors in all areas of society life, increasing its economic prosperity and ensuring stability within human society.

Keywords: *forensic examination; justice; martial law.*

Пріоритетним стає збереження, розвиток та примноження потенціалу наукових знань як у правничій сфері загалом, так і в галузі судової експертизи як важливої складової юридичної науки зокрема [1, с. 84]. Спеціальні експертні знання застосовують майже в усіх видах судочинства: адміністративному, кримінальному, арбітражному та цивільному. Творчі здобутки саме цієї сфери діяльності дають змогу опосередковано визначити нові факти, недоступні для безпосереднього пізнання, та норми матеріального права, з якими пов'язують виникнення, зміну й припинення правових відносин [2, с. 292].

Означена царина повсякчас розвивається, незважаючи на буремні виклики сьогодення: із кожним роком неухильно зростає кількість проведених судових експертиз, а поступ науки, техніки й технологій дає змогу залучати на допомогу правосуддю нові науково-технологічні здобутки. Відповідно з'являються нові об'єкти експертиз, сучасні засоби фіксування доказової інформації, невідомі раніше способи її добування, що суттєво розширює коло завдань, які на сучасному етапі ставить перед експертом судова та слідча практика [3, с. 190].

Варто зазначити, що протягом останніх років в Україні триває ґрунтовний процес ре-

формування сфери судово-експертної діяльності. Необхідність змін у судово-експертній діяльності обумовлена демократизацією суспільства та трансформацією підходів до захисту прав та свобод людини. Сучасний вектор спрямування України на європейську інтеграцію та розвиток її як правової демократичної держави зумовлює, що задоволення прав і свобод людини стає наріжним каменем, на який слід орієнтуватися під час розв'язання проблем, що постають у сфері діяльності судових експертів (зокрема, проблем щодо нормативно-правового й науково-методичного забезпечення) [4, с. 44].

Однією з нагальних задач цієї галузі, від розв'язання якої безпосередньо залежать гарантії захисту державою прав та свобод людини та забезпечення конституційних гарантій доступу до правосуддя, є побудова ефективної системи проведення судово-експертних досліджень. Останнє вимагає, зокрема, розширення бази знань експертів, розроблення новітніх методичних комплексів, зокрема, шляхом адаптації сучасних зарубіжних методик та просування новітніх українських алгоритмів в іноземну практику [5, с. 123—124].

Ще одним аспектом, який обумовлює потребу переформатування судово-експертної служби, є пошук нових шляхів активізації

боротьби зі злочинністю в Україні, тому що злочинність постійно еволюціонує (головною особливістю сучасної злочинності кримінологи називають її суттєві якісні зміни) [6, с. 5]:

- зростає професіоналізм та інтелектуальний потенціал злочинності;
- з'являються нові види злочинів та збільшується частка тяжких злочинів проти особистості.

Завдяки впровадженню інновацій у судово-експертну сферу можна збільшити зусилля із запобігання злочинам та підвищити ефективність їх розслідування, забезпечивши в такий спосіб невідворотність притягнення злочинців до кримінальної відповідальності.

Важливо зазначити, що перспективи задекларованої державою реформи судово-експертної діяльності залежать передусім від ефективності реалізації державної політики. Утім останнє утруднено необхідністю нагального вирішення безпекових питань, викликаних специфікою соціально-економічного та політичного стану держави сьогодні, позаяк сучасні процеси в судово-експертній діяльності відбуваються на тлі виснажливої російсько-української війни [6, с. 5].

Умови воєнного стану сприяють ускладненню криміногенної обстановки, виникненню надзвичайних ситуацій, що призводить до трансформації системи кримінальної юстиції, зміни пріоритетів у питаннях гарантування безпеки.

Перелік джерел посилання

1. Угровецький О. П., Свідерський О. О., Спіцина Г. О. Формування професійного менталітету співробітників судово-експертних установ України. «Актуальні питання судової експертизи і криміналістики»: міжнар. наук.-практ. конф.-полілог (Харків, 15—16.04.2021). Харків, 2021. С. 83—85.
2. Юнку І. І. Проблемні питання, які виникають під час проведення судових експертиз в цивільному процесі. «Актуальні питання судової експертизи і криміналістики»: міжнар. наук.-практ. конф.-полілог (Харків, 15—16.04.2021). Харків, 2021. С. 292—294.
3. Косміна Н. М. Проблеми методології та методики організації судової експертизи. «Актуальні питання судової експертизи і криміналістики»: міжнар. наук.-практ. конф.-полілог (Харків, 15—16.04.2021). Харків, 2021. С. 190—191.
4. Овсянникова І. М. Щодо деяких проблем підвищення ефективності адміністративно-правового регулювання в Україні у сфері судово-експертної діяльності. *Актуальні питання судової експертизи і криміналістики*: зб. мат-лів міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 150-річ. від дня народж. Засл. проф. М. С. Бокаріуса (Харків, 18—19.04.2019). Харків, 2019. С. 143—145.
5. Сімакова-Єфремян Е. Б. Впровадження новітніх методів експертних досліджень та підходів до здійснення судово-експертної діяльності — необхідний фактор експертного забезпечення правосуддя. *Інноваційні методи та цифрові технології в криміналістиці, судовій експертизі та юридичній практиці*: мат-ли міжнар. «кругл. столу» (Харків, 12.12.2019). Харків, 2019. С. 123—128.
6. Філіпенко Н. Є. Кримінологічна діяльність судово-експертних установ України: монографія. Харків, 2020. 392 с.